

**ONTWERP VAN DECREET TOT INSTEMMING MET HET
SAMENWERKINGSAKKOORD VAN **XX XX XXXX** TOT WIJZIGING VAN HET
SAMENWERKINGSAKKOORD VAN 20 DECEMBER 2018 TUSSEN DE
VLAAMSE GEMEENSCHAP, DE FRANSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE EN DE
GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE MET BETREKKING
TOT HET VERPLICHT INBURGERINGSTRAJECT VOOR DE NIEUWKOMERS
IN BRUSSEL-HOOFDSTAD**

Samenvatting

Dit ontwerp van decreet is erop gericht om instemming te verlenen met het samenwerkingsakkoord tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie met betrekking tot het verplicht inburgeringstraject voor de nieuwkomers in Brussel-Hoofdstad.

De Verenigde Vergadering keurde op 20 juli 2023 een ordonnantie betreffende het inburgerings- en begeleidingstraject voor nieuwkomers en buitenlandse personen goed. Deze ordonnantie voert een tweetalig inburgeringstraject in op het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad dat beheerd wordt door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC). Naast het nieuwe tweetalig traject van de GGC blijft het Agentschap Integratie en Inburgering instaan voor de Nederlandstalige inburgeringstrajecten in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. De nieuwkomer in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad kan zich richten tot het Nederlandstalige traject aangeboden door de Vlaamse Gemeenschap of het tweetalige traject aangeboden door de GGC om aan zijn verplichting te voldoen. Beide trajecten worden als gelijkwaardig erkend.

In het licht van de nieuwe ordonnantie is het noodzakelijk om het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 aan te passen. De voorliggende wijzigingen aan het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 zorgen dat de noodzakelijke samenwerking tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie kan worden verdergezet in lijn met de nieuwe ordonnantie. De Vlaamse Gemeenschap blijft hierbij bevoegd voor de inrichting van een Nederlandstalig inburgeringstraject en voorziet hiervoor 4.000 Nederlandstalige inburgeringstrajecten.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

De ordonnantie van 11 mei 2017 betreffende het inburgeringstraject voor de nieuwkomers legde aan nieuwkomers in het tweetalige gebied Brussel-Hoofstad de verplichting op om een inburgeringstraject te volgen. Het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 bevat de nodige afspraken tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie om de praktische uitvoering van het verplicht inburgeringsbeleid in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad mogelijk te maken.

In de Gemeenschappelijke Algemene Beleidsverklaring 2019-2024 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie is het volgende bepaald:

"De Regering zal een uniek Brussels onthaaltraject uitwerken voor nieuwkomers op basis van de gelijknamige GGC-ordonnantie. Zij gaat binnen de bevoegdheid van de GGC een Brusselse koepel oprichten die het aanbod moet coördineren, zowel voor wat betreft het aantal beschikbare plaatsen als voor de inhoud van het traject, de validering, het aanbod, de uitwisseling van praktijken enz."

Om uitvoering te geven aan deze passage werd de voorgaande ordonnantie van 11 mei 2017 opgeheven en vervangen door een nieuwe ordonnantie van 20 juli 2023 betreffende het inburgerings- en begeleidingstraject voor nieuwkomers en buitenlandse personen. Deze nieuwe ordonnantie betreffende het inburgerings- en begeleidingstraject werd op 20 juli 2023 goedgekeurd door de Verenigde Vergadering. De ordonnantie werd dezelfde dag bekrachtigd door het Verenigd College.

De volgende principes zijn opgenomen in de nieuwe ordonnantie:

De ordonnantie voert een tweetalig inburgeringstraject in op het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad dat beheerd wordt door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC). De GGC is hierdoor niet langer enkel bevoegd voor de controle op de verplichte inburgering in Brussel, maar zal voortaan ook een eigen tweetalig traject aanbieden. Naast dit tweetalig traject blijft het Agentschap Integratie en Inburgering instaan voor de Nederlandstalige inburgeringstrajecten in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. De inburgeraar in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad kan zich daardoor richten tot het Nederlandstalige traject aangeboden door de Vlaamse Gemeenschap of het tweetalige traject aangeboden door de GGC. Beide trajecten zijn gelijkwaardig. Het inburgeringstraject zoals voorheen aangeboden door de COCOF zal niet langer georganiseerd worden in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

De taalcursussen binnen het inburgeringstraject zullen worden aangeboden door de Franstalige Gemeenschapscommissie en de Vlaamse Gemeenschap.

In het licht van de bovenstaande principes opgenomen in de nieuwe ordonnantie is het noodzakelijk om het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 aan te passen. Door de wijzigingen aan het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018, zoals opgenomen in bijlage, kan de samenwerking tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie namelijk verdergezet worden in overeenstemming met

de nieuwe ordonnantie. Hierbij blijven de principes zoals opgenomen in het oorspronkelijke samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 voor het Nederlandstalig inburgeringstraject grotendeels ongewijzigd.

B. Inhoud

Beleidsmaatregelen en doelstelling

In de eerste plaats wordt de doelgroep van het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 uitgebreid. Terwijl het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 tot nu toe enkel betrekking had op het verplicht traject, wordt het toepassingsgebied van het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 nu uitgebreid tot eveneens het inburgeringstraject dat op vrijwillige basis wordt gevolgd.

Daarnaast definieert het nieuwe artikel 1 van het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 de samenwerking tussen de partijen van het samenwerkingsakkoord en wordt het feit benadrukt dat de drie entiteiten bijdragen aan het inburgerings- en begeleidingstraject. Het inburgeringstraject zoals aangeboden door de Vlaamse Gemeenschap wordt daarbij door de GGC als gelijkwaardig erkend.

Verder wordt een artikel 3/1 toegevoegd aan de samenwerkingsovereenkomst. Dit artikel lijst de principes van het inburgeringstraject in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op. Deze principes zijn: de kosteloosheid van het traject, gelijkheid van eenieder, respect voor ieders eigenheid, vaardigheden en ambities, anti-discriminatie, bestrijden van racisme en seksisme, actief burgerschap, empowerment en kennisverwerving van het Frans of het Nederlands. Ook de elementen van het Brussels inburgeringstraject worden in dit artikel beschreven, namelijk:

- een inburgeringsprogramma waarbij een sociale balans en een taalbalans worden opgesteld en waarbij de begunstigde wordt geïnformeerd over de geldende rechten en plichten,
- een module van lessen Frans of Nederlands,
- een opleiding inzake burgerschap,
- geïndividualiseerde begeleiding.

De Vlaamse Gemeenschap blijft hierbij bevoegd voor de Nederlandstalige inburgeringstrajecten in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en voorziet hiervoor 4.000 trajecten.

Artikel 6 van het voorliggende samenwerkingsakkoord wijzigt artikel 4 van het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 en heeft betrekking op de taalopleidingen binnen het traject. Deze taalcursussen worden aangeboden tot niveau A2 van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Talen, behalve voor begunstigten die niet beschikken over een basiskennis die overeenstemt met het getuigschrift basisonderwijs in een van de twee officiële talen van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Zij krijgen een opleiding aangeboden waarmee ze ten minste niveau A2 van het ERK voor mondelinge vaardigheden kunnen bereiken.

Die taalcurssussen zullen worden verstrekt door de taaloperatoren die zijn erkend door de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschapscommissie. De gemeenschappen moeten ervoor zorgen dat er voldoende taalcurssussen beschikbaar zijn om inburgeringstrajecten te kunnen afleggen. Het Huis van het Nederlands Brussel wordt hierbij erkend als Nederlandstalige taaloperator. Deze organisatie zal instaan voor de opmaak van de taalbalans van iedere begunstigde die ervoor kiest om de Nederlandse taal binnen het inburgeringstraject in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad te leren.

Verder worden afspraken opgenomen rond de inschrijving bij een trajectinrichter, de attestering, de opmaak van het contract en eventuele vrijstellingen.

Artikel 9 van het voorliggend samenwerkingsakkoord wijzigt artikel 8 van het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018. Het vergaderritme van de stuurgroep wordt aangepast naar minstens 2 maal per jaar. De stuurgroep staat namelijk in voor de monitoring van de gehele regelgeving, en het voorzien van voldoende aantal trajecten en taalcurssussen. Deze samenwerking vraagt om een meer frequent vergaderritme. Daarnaast wordt een evaluatie van de regeling om de vier jaar doorgevoerd.

Tot slot regelt het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 de gegevensverwerking van het computergestuurde systeem zoals aangeboden door de GGC. De principes van deze gegevensverwerking blijven behouden, maar worden via voorliggend samenwerkingsakkoord uitgebreid naar een ruimere doelgroep aangezien de nieuwe ordonnantie voortaan ook betrekking heeft op buitenlandse personen die op vrijwillige basis het inburgeringstraject volgen. Verder gaat het om een verwerking van persoonsgegevens die overeenkomstig artikel 6, lid 1, e), van de Algemene Verordening Gegevensbescherming noodzakelijk is voor de vervulling van de taken van algemeen belang die zijn toegekend aan het Agentschap Integratie en Inburgering.

Impactanalyse

Budgettaire impact

Toelichting

De wijzigingen aan het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 die nodig zijn om het Brusselse tweetalige inburgeringstraject opgericht door de GGC mogelijk te maken, hebben geen budgettaire impact voor de Vlaamse overheid. Net zoals opgenomen in het oorspronkelijke samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 blijft Vlaanderen 4.000 Nederlandstalige inburgeringstrajecten voorzien in Brussel.

Inspectie van Financiën

Het advies van de Inspectie van Financiën over het voorliggend ontwerp van decreet werd verleend op 1 augustus 2023.

Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord werd verleend op 28 augustus 2023.

Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel

Dit voorontwerp van decreet heeft geen weerslag op de lokale en provinciale besturen.

Voor de impact op Brussel kan verwezen worden naar de inhoudelijke bespreking hierboven.

Implementatie

De wijzigingen aan het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 zorgen dat de noodzakelijke samenwerking tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie kan worden verdergezet volgens de nieuwe ordonnantie. Deze ordonnantie werd op 20 juli 2023 goedgekeurd door de Verenigde Vergadering. De uitvoering van de reglementering wordt momenteel voorbereid door diverse actoren. Het aanpassen van het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 is één van de stappen om hiertoe te komen.

C. Totstandkomingsprocedure

Aangezien instemmingsdecreten teksten zijn die meermaals in dezelfde vorm voorkomen, vallen ze onder de uitzondering van punt 297, eerste alinea, van de Omzendbrief Wetgevingstechniek, en is een advies niet verplicht.

Het advies van de Inspectie van Financiën over het voorliggend ontwerp van decreet werd verleend op 1 augustus 2023.

Het begrotingsakkoord werd verleend op 28 augustus 2023.

Op 20 oktober 2023 verstrekte **de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)** haar advies. De Commissie Diversiteit gaf een positief advies bij het ontwerpdecreet. De Commissie wenst daarbij het belang te benadrukken van inburgering via het Nederlandstalige aanbod in Brussel. Er moet blijvend en sterk worden ingezet op bekendmaking en toeleiding naar het Nederlandstalige inburgeringsbeleid binnen zowel het Nederlandstalige als Franstalige circuit in de Brusselse gemeenten.

Het **advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA)** werd aangevraagd door minister van Klimaattransitie, Leefmilieu, Energie, Netheid, Sociale Actie en Gezondheid van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. Het advies, nr. 139/2023 werd ontvangen op 29 september 2023. Hieronder wordt ingegaan op de verschillende aspecten van het advies:

- In het ontwerpartikel 8/1, §2, 1° te verwijzen naar het identificatienummer van het Rijksregister, in plaats van het nummer van het vreemdelingenregister of het bevolkingsregister (randnummer 14): deze wijziging werd aangebracht in de voorliggende samenwerkingsovereenkomst;
- Het woord 'met name' te schrappen met betrekking tot de 'familiale gegevens' waarnaar wordt verwezen in ontwerpartikel 8/1, §2, 1°

(randnummer 18): dit woord werd geschrapt in de voorliggende samenwerkingsovereenkomst;

- Ervoor te zorgen dat de noodzaak van het verzamelen van het nationaliteitsgegevens naar behoren toegelicht in de toelichting (randnummer 16): de gegevens van nationaliteit zijn belangrijk, in het kader van een verplichting, te bepalen of een vrijstelling vereist is (dit is het geval voor EU+-burgers). Daarnaast maakt dit gegeven het mogelijk om verschillende nationaliteiten samen te brengen in de lessen. Deze verscheidenheid is essentieel om het traject aan te bieden i bedoeld in artikel 3/1, §4.

Bovendien is die aanpak bijzonder belangrijk voor bepaalde principes waarop het traject toegespitst zal zijn, zoals antidiscriminatie, en de strijd tegen racisme en seksisme (artikel 3/1, §2, 4°), alsook voor bepaalde elementen die in het traject zullen worden opgenomen, zoals basisinformatie over [...] de democratische kernwaarden [...] binnen onze Belgische samenleving (artikel 3/1, §3, 3°).

- Artikel 8/1, §2, 1° te wijzigen om de categorieën gegevens die in het kader van de sociale balans zullen worden verzameld, voldoende duidelijk en nauwkeurig aan te duiden, waarbij ervoor moet worden gezorgd dat alleen de categorieën, gegevens worden vermeld die strikt noodzakelijk en relevant zijn voor het beoogde doel (randnummer 21): dit artikel werd in het voorliggend samenwerkingsakkoord aangepast in het licht van de bemerking in randnummer 21;
- Het ontwerp van samenwerkingsakkoord aan te passen in het licht van de opmerking in randnummer 22 en in voorkomend geval in de memorie van toelichting te rechtvaardigen waarom het verzamelen van gezondheidsgegevens noodzakelijk is in het licht van het nagestreefde doel: de gegevens die verzameld worden in kader van de sociale balans worden in het voorliggende samenwerkingsakkoord gespecificeerd, namelijk: de gegevens die betrekking hebben op de gesproken taal, eventueel gevolgde studies en/of opleidingen, huisvesting, inkomen, sociale dekking, behoeften op het gebied van beroepsinschakeling, kinderopvang en onderwijs.

Daarnaast werd ook de bewaartermijn van deze gegevens aangepast en worden gegevens in het kader van de sociale balans gedurende 5 jaar, in plaats van 30 jaar, na afsluiting van het dossier bewaard en daarna verwijderd;

- Ervoor te zorgen dat gemeenten, inrichters van trajecten en taaloperatoren niet optreden als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken voor bepaalde gegevensverwerkingen (randnummer 24): de verwerkingsverantwoordelijken worden verduidelijkt in artikel 10 van het voorliggend samenwerkingsakkoord;
- De reden voor de noodzaak van de bewaartermijn van dertig jaar voor de betrokken gegevens over nieuwkomers en buitenlanders die het inburgeringstraject hebben doorlopen, in de memorie van toelichting op te nemen en een analyse te maken van het noodzakelijke en evenredige karakter van de bewaartermijn van dertig jaar voor 'socioprofessionele gegevens' met betrekking tot het nagestreefde doel en deze in voorkomende geval in de memorie van toelichting op te nemen (randnummer 27): de bewaartermijn van de gegevens werd afgestemd op verschillende situaties. Als een persoon het verplichte inburgeringstraject heeft gevolgd, wordt die informatie namelijk niet geregistreerd in het

Rijksregister. Het enige spoor van een certificaat van het inburgeringstraject is te vinden in het uniform computergestuurd systeem voor de opvolging van de dossiers van nieuwkomers. Om later te kunnen bewijzen of een persoon het inburgeringstraject al dan niet heeft gevolgd, moeten de gegevens dus lang genoeg worden bewaard.

Een dossier kan ook om verschillende redenen worden afgesloten of onderbroken, bijvoorbeeld door een vrijstelling (wegens nationaliteit, verblijfstoestand of gezinssituatie), of een onderbreking (wegens de gemeente van inschrijving of verblijfskaart). Voor nieuwkomers die het inburgeringstraject niet hebben voltooid, is beslist om alle gegevens tot 30 jaar na de afsluiting van het dossier te bewaren om te begrijpen waarom het inburgeringstraject in deze dossiers niet is voltooid.

Voor nieuwkomers die het inburgeringstraject hebben voltooid, worden alleen het rijksregisternummer, de naam en voornamen en de datum van de voltooiing van het inburgeringstraject bewaard gedurende 30 jaar na de afsluiting van het dossier. De andere gegevens (geboortedatum, geslacht, hoofdverblijfplaats, nationaliteit, verblijfstoestand, familiale gegevens, eventuele overlijdensdatum, gegevens over het verloop van het inburgeringstraject) worden één jaar na de afsluiting van het dossier verwijderd.

De bewaartermijn is ook bedoeld om ongerechtvaardigde sancties te voorkomen. Het doel is ervoor te zorgen dat zolang een sanctie mogelijk is, die niet wordt opgelegd als de begunstigde zich kan beroepen op gronden die bijvoorbeeld zijn vrijstelling rechtvaardigen. Voor zover de vrijstelling van rechtswege is, moet van de nieuwkomer niet worden verlangd dat hij zelf onnodig alle bewijzen van de vrijstelling bewaart.

Er moeten ook gegevens over niet-verplichte trajecten worden bijgehouden. Dat moet het mogelijk maken om het vrijwillige traject te beheren, maar ook om ervoor te zorgen dat er geen periodieke herhaling van de uitoefening plaatsvindt, zodat de beschikbare middelen toegewezen blijven aan de personen die ze het meest nodig hebben.

- De woorden te schrappen "en met de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie" in lid 1 van ontwerpartikel 8/1, §5 (randnummer 30): deze woorden werden geschrapt in het voorliggend samenwerkingsakkoord;
- De formulering van artikel 8/1, §5 te herzien in het licht van de opmerkingen in de randnummers 30 tot 33: de opmerkingen in het licht van randnummers 30 tot en met 33 werden opgenomen in de herwerking van artikel 8/1, §5.

Het **advies van de Vlaamse Toezichtcommissie** voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC) nr. 2023/123 werd ontvangen op 10 oktober 2023. Hieronder wordt ingegaan op de verschillende aspecten van het advies.

De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp van decreet voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

- De rechtvaardigheidsgrond opnemen in het Ontwerp of de memorie (randnummer 12): deze rechtvaardigheidsgrond werd opgenomen in de memorie van toelichting;

- Een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitvoeren (randnummer 23 tot 26): er zal een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitgevoerd worden door de GGC;
- Verduidelijken in de Memorie Van Toelichting waarom familiale gegevens opgevraagd worden en gegevens uit het rijksregister gekopieerd worden (randnummer 30 tot 31): de familiale toestand van een inburgeraar kan een invloed hebben op het al dan niet bestaan van een vrijstelling van de verplichting tot inburgering, zo is er een vrijstelling voor bepaalde familieleden van EU-burgers. Deze vrijstelling geldt echter bijvoorbeeld wel voor gehuwden, maar niet voor diegenen die een wettelijke samenwoning hebben afgesloten. Het krijgen van kinderen kan dan weer een reden zijn om een opschorting van de termijnen in het kader van de verplichting tot inburgering te verkrijgen. Het gaat concreet over de termijn voor aanmelding en de termijn voor de beëindiging van het inburgeringstraject;
- De bewaartermijn van 30 jaar voor bepaalde persoonsgegevens aanpassen naar redelijke proporties (randnummer 37 tot 38) : voor het antwoord op deze opmerking kan verwezen worden naar de repliek op de opmerking van de Gegevensbeschermingsautoriteit in verband met de bewaartermijn van 30 jaar;
- De transparantiemaatregelen uitwerken (randnummer 43): er zal op de website inburgering van de GGC voor elke situatie informatie beschikbaar zijn over de verwerking van de persoonsgegevens van de nieuwkomer.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit ontwerp van decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Overeenkomstig artikel 5, §1, II, 3°, BWHI, is de Vlaamse Gemeenschap bevoegd voor het beleid inzake onthaal en integratie van inwijkelingen.

II. Toelichting bij de artikelen

Met dit ontwerp van decreet wordt instemming verleend met het samenwerkingsakkoord van **XX X XXXX** tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie met betrekking tot het verplicht inburgeringstraject voor de nieuwkomers in Brussel-Hoofdstad.

De instemming van de wetgevende vergaderingen van de verschillende partijen bij het samenwerkingsakkoord is een voorwaarde om in de verschillende rechtsstelsels gevolg te kunnen geven aan het samenwerkingsakkoord.

De artikelen van het ontwerp van decreet behoeven geen nadere toelichting.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en
Gelijke Kansen,

Gwendolyn RUTTEN